

15. 05. 2021

1η Διαδικτυακή Ημερίδα των Φόρουμ της Πολύγλωσσης Ζώνης ΔΦ-ΣΨΦΛΠ
1ère Journée en Ligne de la Zone Plurilingue de l' IF-EPFCL
1st Online Day-meeting of the Forums of the Multilingual Zone IF-EPFCL

Τι είναι ένας πατέρας;
Qu'est-ce qu'un père?
What is a father?

Το Φόρουμ της Αθήνας, ως οικοδεσπότης της 1ης Ημερίδας της Πολύγλωσσης Ζώνης, επέλεξε να προτείνει, επομένως και να εισάγει, την επεξεργασία του ερωτήματος περί του «τι είναι ένας πατέρας», αφού, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τούτο βρίσκεται στο επίκεντρο της αναλυτικής εμπειρίας καθώς εμπεριέχει για κάθε υποκείμενο μια αυτό-αναφορική σχέση, που παραπέμπει στην ιδιαιτερότητα της πατρικής μεταφοράς. Ο πατέρας, που διατήρησε μια ορισμένη θέση στις φροϋδικές κατασκευές, συνδέονταν πάντοτε με το σύμπλεγμα του ευνουχισμού που δεν συνιστά έναν πατρικό μύθο αλλά ένα κόκκαλο, όπως έλεγε ο Λακάν, ήτοι **«ένα πραγματικό το οποίο δεν οφείλει τίποτα στον πατέρα δαμαστή»**¹

Με αυτή την έννοια, η οιδιπόδεια προβληματική επικεντρώνεται στο πώς θα τοποθετηθεί το υποκείμενο σε σχέση με την πατρική λειτουργία η οποία παρουσιάζεται στο σταυροδρόμι τριών διαστάσεων: εκείνης του συμβολικού πατέρα, του φαντασιακού και του πραγματικού πατέρα. Από τον πατέρα της πρωτόγονης ορδής του Τοτέμ και ταμπού στον πατέρα που αποπλανεί κι έπειτα στον πατέρα «daddy cool» και στις εκδοχές του νεωτερικού πατέρα και του ρόλου του μέσα στην σύγχρονη οικογένεια, ξαναβρίσκουμε μια σειρά από εκδοχές της γνώσης πάνω στον πατέρα, που επανατοποθετεί αέναα τις διάφορες ερμηνείες εντός του ψυχικού βίου του υποκειμένου. Οι διαδοχικές αναλύσεις σχετικά με τη θέση την οποία διαμορφώνει ένας πατέρας μέσα στην πατρική λειτουργία, εφόσον την επωμίζεται, εγγράφονται στην ιστορία των διαδοχικών επεξεργασιών του ερωτήματος του υποκειμένου πατέρα και κυοφορούν τις σχετικές συνέπειες που καταλήγουν να διαμορφώσουν τις επόμενες γενιές. Η πολλαπλότητα των ονομάτων του πατέρα και η θεωρητική αναζήτηση, σε ό,τι αφορά τη θέση του, αγγίζει μια αλήθεια που δεν τοποθετείται έξω από την ατομική δράση ή τη συλλογικότητα οποιασδήποτε μορφής.

Εάν ανανεώνουμε το ερώτημα σε τούτη την 1η ημερίδα της Πολυγλώσσου Ζώνης είναι για να υπογραμμίσουμε, επίσης, το ερώτημα της επιθυμίας και της μετάδοσής της διότι **«η σχέση του νόμου και της επιθυμίας είναι τόσο στενή που μόνο η λειτουργία του νόμου ιχνηλατεί τον δρόμο της επιθυμίας. Η επιθυμία ως επιθυμία για την μητέρα είναι ταυτόσημη με τη λειτουργία του νόμου. Είναι στο μέτρο που ο νόμος την απαγορεύει, που επιβάλλει να την επιθυμούμε, διότι, ούτως ή άλλως, η μητέρα αυτή καθαυτή δεν είναι και το πιο επιθυμητό αντικείμενο. Εάν τα πάντα περιστρέφονται γύρω από την επιθυμία της μητέρας, εάν οφείλουμε να προτιμήσουμε η γυναίκα να είναι άλλη από την μητέρα, τι πάει να πει κάτι τέτοιο; - πλην, σαφώς, το ότι εισάγεται μια εντολή στην δομή της ίδιας της επιθυμίας. Για να το πούμε ξεκάθαρα, επιθυμούμε στην εντολή. Ο μύθος του Οιδίποδα πάει να πει ότι η επιθυμία του πατέρα είναι εκείνη που έφτιαξε το νόμο.....»**²

Με αφορμή το θέμα του πατέρα - ο οποίος, κατ' αρχήν, δεν είναι αμφιλεγόμενος - μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι το διακύβευμα στην εννοιολογική του επεξεργασία δεν εντοπίζεται στην ανάλυση κάποιου ως πατέρα αλλά στην ψυχαναλυτική ερμηνεία, υπό την έννοια που τη χρησιμοποιεί ο Λακάν στο κείμενο L'Etourdit [Γυρολόγι], το οποίο είναι σαφώς δομημένο πάνω σε αυτήν τη βάση. Η εισαγωγική του φράση «Το να λέει κανείς μένει λησμονημένο πίσω από εκείνο το οποίο λέγεται μέσα σε αυτό το οποίο ακούγεται», λέει ό,τι λέει και ταυτόχρονα γίνεται - γραμματικά - αντικείμενο, επαληθεύοντας το ίδιο το γεγονός το οποίο εκφέρει: αυτή ακριβώς είναι και η λειτουργία της ερμηνείας μέσα στην ανάλυση. Στοχεύει, δηλαδή, στην αποκατάσταση της λησμονημένης ρήσης και εκείνου που επακολουθεί, διότι η ρίζα της νευρωτικής αιτιολογίας παραμένει η ίδια: ένα πάθος του είναι το οποίο οδηγεί το υποκείμενο στο να παραγνωρίζει το ίδιο το έλλειμμα του όντος, έλλειμμα που εγγράφεται στις ηθικές του δημιουργίες, θεμιτές ή έκνομες, πολιτικές ή θρησκευτικές αλλά, οπωσδήποτε, επιστημονικές. Θα επιχειρήσουμε, επομένως, να προσδιορίσουμε πώς τίθεται πλέον το ερώτημα «τι είναι ένας πατέρας» λαμβάνοντας υπόψη τις ποικίλες τροπικότητές του, ειδικά σήμερα που οι ετερόκλητες μορφές οικογενειακής οργάνωσης θέτουν υπό αμφισβήτηση την πατριαρχική εκδοχή της.

Στυλιανός Μωριάτης

¹Colette Soler, L'inconscient réinventé, p.160

²Jacques Lacan, Le séminaire livre X, L'angoisse, p. 126.

Stylianos Moriatis πρόεδρος ημερίδας/responsable de la journée/ responsible of the day-meeting

οργανωτική επιτροπή/ commission d'organisation /organisational commission

Dionisios Bratis - υπεύθυνος ο.ε./responsable c.o. /responsible o.c.

Georgios Giakoumakis

Katerina Karagianni

Evangelia Kommata

Anna Christodoulaki

Dora Karadima

επιστημονική επιτροπή/ commission scientifique/ scientific commission

Maria Koukoumaki FCL Athènes

Katerina Karagianni Forum d'Athènes

Begum Topaloglu FCL de Turquie

Cynthia Jabbour FCL du Liban

Anna Wojakowska-Skiba FCL de Pologne

Ioana Ciovarnache FCL de Roumanie

πληροφορίες/ renseignements/ information

website: www.champlacanianathenes.net

e-mail: info@champlacanianathenes.net

